

ZLOČIN U DUGOJ RESI (OPT. JOSIP BOLJKOVAC)

Izvještaji s glavne rasprave

5. veljače 2014. godine – otvaranje glavne rasprave, čitanje optužnice, izjašnjavanje o krivnji, dokazni postupak

Izvještava: Milena Čalić Jelić – Documenta

Suđenje prate: novinari, obitelj okrivljenog, Milena Čalić Jelić – Documenta, Zoran Pusić - Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb, Veselinka Kastratović, Centar za mir, Osijek

Predsjednik vijeća je otvorio zasjedanje, objavio predmet glavne rasprave i sastav vijeća za ratne zločine na koji stranke nisu imale primjedbi. Nakon konstatacije da su ispunjene pretpostavke za održavanje glavne rasprave, vijeće je utvrdilo istovjetnost optuženika.

Nakon što mu je pročitana optužnica, optuženiku su predočene odredbe o njegovim pravima u postupku iz čl. 4. i 5. ZKP-a te je isti potom izjavio da će se braniti u prisutnosti branitelja.

Pozvan da se izjasni o tome kakav stav zauzima prema optužnici naveo je da se **ne smatra krivim** te da će svoju obranu iznijeti na kraju dokaznog postupka.

UVODNI GOVORI STRANAKA

U svom uvodnom govoru županijska državna odvjetnica je izložila dokaze kojim namjeravaju potvrditi optužnicu i to iskaze svjedoka koji imaju saznanja o činjenici da su zatvorenici tijekom noći izvedeni iz zatvora - podruma Vile u Dugoj Resi, potom svjedoka koji će potvrditi zapovjednu ulogu optuženika, brojne materijalne dokaze koji potvrđuju likvidaciju civila – zapisnike s ekshumacije i identifikacije tijela, dokumente koji potvrđuju položaj Jospia Boljkovca te 1945. godine u Dugoj Resi i Karlovcu.

U svom uvodnom govoru branitelj je odredio sporna pravna pitanja koja se trebaju raspraviti, a to je primjena Haške konvencije iz 1907. godine, koja u vrijeme počinjenja djela nije bila ratificirana od tadašnje Jugoslavije, pa ni Hrvatske, već Kraljevine Srbije i Kneževine Crne Gore, te se stoga ova optužnica niti ne može temeljiti na toj Konvenciji jer se ista ne smije primjenjivati retroaktivno. Isto tako, pravno pitanje koje treba raspraviti je i primjena Osnovnog krivičnog zakona (Službeni list SFRJ 44/76) koji preuzet od RH nije važio u vrijeme počinjenja kaznenog djela. Branitelj je naveo da će izvođenjem predloženih dokaza dokazati tko je i kada počinio navedeni zločin, a to nije optuženik.

DOKAZNI POSTUPAK

Čitanje materijalnih dokaza u spisu:

1. dokazi vezani uz ekshumaciju od 24. rujna 1998. godine, zapisnik obducenta
2. dokazi vezani uz ekshumaciju na lokacijama Vidanka Curak i groblju Sv. Petra u Dugoj Resi, od 1 – 9. lipnja 2011. godine, nalaz o antropološkoj i DNA analizi Zavoda za sudsku medicinu, video zapis ekshumacije
3. dokazi o položaju i ulozi Josipa Boljkovca - brojna dokumentacija iz 1945. godine o organizaciji OZN-e, o organizaciji KNOJ-a
4. zapisnici sa saslušanja, javnih pretresa, sudske presude iz 1945. godine

5. fotodokumentacije

Zapažanja

U svom uvodnom govoru branitelj okrivljenoga je upozorio da je skandalozno pozivanje u optužnici na čl. 46 Pravilnika o zakonima i običajima rata na kopnu, koji je sastavni dio IV Haške konvencije iz 1907. godine. Primjena čl. 46 (Čast i prava porodice, lični život i privatna svojina, kao i verska uverenja i obavljanje verskih obreda se moraju poštovati), jer se 3. dio Pravilnika odnosi na pravila ponašanja okupatorske vojske na okupiranom teritoriju.

12. veljače 2014. godine – nastavak dokaznog postupka

Svjedok Ivan Polović (r. 1926.)

Svjedok je izjavio da je proveo jednu noć u zatvoru (fabrici pamuka) u Dugoj Resi. Kada je dovezen tamo je bilo zarobljeno 30-ak ljudi, koji su svi tu noć odvezeni. Ostala su njih četvorica, koji su drugi dan odvedeni u Karlovac.

Svjedokinja Dragica Katić (r. 1931.)

Svjedokinja je izjavila da su u svibnju 1945. godine odvedene obje njezine sestre iz Dobrinića kraj Generalskog Stola u Dugu Resu. Svjedokinja i njena majka su im nosile hranu u zatvor u Vili (što je zgrada pokraj fabrike pamuka, koja je bila upravna zagrada tvornice). Starija sestra Franka Prša je puštena, ista je nedavno umrla, a mlada sestra Blanka (18 god.) je ubijena. Jednom su došle i tamo više nije bilo nikoga. Jedan vojnik je rekao majci da ih (zatvorenike) više ne traže. Svjedokinja je iskazala da su njene sestre odveli Dragan i Vlado Zatezalo, jer su im ustaše ubile majku. U Vili je svjedokinja vidjela i Boljkovca.

Svjedokinja Đurđa Turkalj (r. 1931.)

Svjedokinja je ispričala kako su u svibnju 1945. godine Crnogorci (partizani iz Crne Gore) došli, pretresli im stan i odveli oca, brata, ujaka. Svi oni su bili su zatvoreni u Vili, a potom su odvedeni u Karlovac. Njenog brata su pustili jer imao 17 godina, a oca su držali zarobljenog 99 dana. Otac je za vrijeme zarobljenštva povremeno vozio na motoru okrivljenog Josipa Boljkovca, za kojeg svjedokinja zna po pričanju starijih da je tamo bio glavni.

Čitanje iskaza svjedokinje France Prše

Svjedokinja je izjavila da je provela 30 dana u zarobljeništvu u Vili u Dugoj resi. U proljeće 1945. godine vojska je došla u njenu kuću i odvela nju i njenu sestru Anku Erdeljac. U zatvoru je već bilo 20-ak ljudi. Vlado Zatezalo je određivao koga treba odvesti, a pričalo se da ih odvoze na Kozjaču, na području Karlovca, i tamo likvidiraju. Svjedokinja je puštena, a njena sestra Anka je prebačena u Karlovac, gdje joj se sudilo, a iz Karlovac je odvedena u nepoznato i nikad se više nisu čule ni vidjela. Njezina sestra je tada imala 18 godina.

Čitanje iskaza svjedoka Marka Brozivića

Svjedok živi u SAD-u. Teško je bolestan. Iskazao je da je bio u Ustaškim jurišnicima i da su na dan pada Duge Rese (3. svibnja 1945. godine) pobjegli na Prečko, potom u Sloveniju na put prema Bleiburgu, gdje su ih uhvatili Englezi i predali partizanima. Potom je vraćen u Dugu Resu, u podrum u Vili, koji je bio pun ljudi. U podrumu je bio zatvoren i njegov otac, stric, strina i sestrična, jer su bili imućni i nisu surađivali sa partizanima. Tamo je šef bio Josip Boljkovac, kojeg je i vidio. Iako ga svjedok nije osobno poznao drugi su mu rekli da je to on. Dana 13. lipnja 1945. premješten je u zatvor u Karlovcu, koji je bio u podrumu Muzičke škole, potom je vođen na prisilni rad, rušenje

stabala, a potom u Lepoglavu. Pušten je 1947. godine. Vratio se u Dugu Resu, a 1966. godine zajedno sa suprugom otišao je u SAD gdje su živjeli njezini roditelji.

Zapažanja:

Svjedoci su dovezeni na sud u organiziranom prijevozu posredstvom Ministarstva pravosuđa – Sektora za podršku svjedocima i Odjela za podršku svjedocima pri Županijskom sudu u Zagrebu.

13. veljače 2014. godine – nastavak dokaznog postupka

Svjedokinja Milka Sladić Brodarić (r. 1929.)

Svjedokinja je izjavila da je kao 15-godišnja djevojka u veljači počela raditi kao daktilograf u OZNI, a u svibnju je došla u Dugu Resu. Ne zna ništa o likvidaciji civila. U Vili tvornice pamuka su u podrumu bili zatvorenici, u prizemlju uredi, a na katu stanovi. Zna da su zatvorenici bili civili sa karlovačkog područja privedeni pod sumnjom da su surađivali s neprijateljem. I tada je radila zapisnike sa saslušanja, ali nije pisala prijedloge o daljnjem upućivanju zatvorenika, što je radila poslije u Karlovcu. Sjeća se da je, kad je stigla u Dugu Resu, Josip Boljkovac bio odsutan radi bolesti, i inače je povremeno odlazio na nekoliko dana, a tada ga je mijenjao njegov zamjenik Vjekoslav Sladić. U Dugu Resu je povremeno dolazila i Okružna OZNA. Koliko se sjeća iz Duge Rese su prebačeni u Karlovac krajem lipnja 1945. godine.

Svjedok Miroslav Savić (r. 1929.)

Svjedok je izjavio da je bio kurir u Okružnoj OZNI u Karlovcu i nema saznanja o događanjima u Dugoj Resi. Svjedok je objašnjavao organizacijsku strukturu OZNE, ovlasti načelnika Okružne OZNE i šefova punomoćstva kotara, jer je i sam poslije postao šef jednog odjeljenja. Na posebno pitanje branitelja okrivljenoga svjedok je odgovorio da je ovlast davanja naredbe o likvidacijama van borbenih djelovanja mogao dati samo načelnik Okružne OZNE, što je u to vrijeme bio Vlado Novaković, a nikako šefovi punomoćstva kotara.

Zapažanja:

Rasprava zakazana za 14. veljače je odgođena jer pozvani svjedoci ne mogu pristupiti na sud zbog starosti i bolesti te mjesta prebivanja. O njihovom saslušanju sud će naknadno odlučiti.

17. veljače 2014. godine – nastavak dokaznog postupka

Svjedok Petar Banovac

Branitelj optuženog se protivio saslušanju svjedoka jer isti nema saznanja vezana uz optužnicu, dok je tužiteljica tražila da se isti sasluša na okolnost osobnosti i uloge Josipa Boljkovca, što je već prihvaćeno na pripremnom ročištu. Sud je svojim rješenjem odlučio provesti dokaz saslušanjem ovog svjedoka.

Svjedok je izjavio da je u veljači 1947. godine imao 12 godina. Svom ocu pomagao je u mlinu kada su kroz prozor vidjeli da prolaze uniformirane osobe OZN-e te da idu u pravcu dvorca u Draganjskoj Dragi, gdje su bili smješteni Valentin Banovac i Slavko Volović. Otac ga je poslao da ih slijedi i vidi

što će se tamo dogoditi pa je on došao do dvorca i sakrio se iza dvorišnih zgrada. Vidio je kada su milicajci zvali Valenta i Slavka da se predaju, da su isti izašli iz dvorca, da su nešto, što nije mogao čuti, pričali na dvorištu i potom je začuo rafale. Valentovo tijelo su stavili na kola, a Slavkovo pokopali iza dvorca. Poslije je saznao da nisu dozvolili da se Valenta pokopa na groblju, nego je pokopan u šumi. Tek 1996. godine je ekshumiran te su mu kosti prebačene u obiteljsku grobnicu.

Svjedok je iskazao da je Josip Boljkovac bio na čelu te kolone, da mu je to rekao otac, a kada je bio skriven vidio je Boljkovca kako puca u tijela Valenta i Slavka koja su već pala na tlo. Sve to je gledao sa udaljenosti od 40m. Na posebno pitanje kako ga je vidio, svjedok je pojasnio da ga je vidio sa boka te ga je opisao kao visoku osobu u uniformi. Svjedok je dodao da su mu kasnije sestra i brat ubijenog Valenta potvrdili da je i Boljkovac pucao.

Na posebno pitanje branitelja da li svjedok zna da je Valent Banovac bio osuđen na smrt te da je pobjegao iz zatvora (prije tog događaja 1947. godine) jer je zaklao majku Vlade Zatezala, da je bio agent UNS-a, a Slavko Volarić agent GESTAPO-a, svjedok je odgovorio da to tada nije znao.

Čitanje iskaza Mije Matakovića

Svjedok je izjavio da je bio pripadnik OZNE u Ozlju u svibnju 1945. godine, da je radio na osiguranju važnih objekata u gradu, da je u Ozlju bio zatvor u koji su privođeni vojni zarobljenici, da nema saznanja o događanjima u Dugoj Resi. Poznaje Josipa Boljkovca, ali ne vjeruje da je isti naredio likvidaciju jer ga zna kao osobu humanih nadzora.

Sudsko vijeće je odlučilo da će 13. ožujka 2014. godine vanraspravno saslušati svjedoka Milana Mihajlovića jer isti zbog bolesti nije u mogućnosti doputovati u Zagreb, a slijedeća rasprava održat će se 14. ožujka 2014. godine.